

# VROUWENPAROCHIE

Een gedenksteen boven de toreningang heeft als opschrift:

'Ao. 1670 is dese Kerk ter eeren Gods en ten dienste van Sijne Gemeente aen dese parochie gebout, ten tijde als Jr. Willem van Haren, Gedep. staet van Vrieslant, was geweest 19 jaren Grietman opder Bildt, in wiens name de eerste steen geleit is den 19 April.'

In 1669 was de oude kerk van Vrouwenparochie, die dateerde van omstreeks 1530, dermate vervallen dat tot nieuwbouw moest worden overgegaan. De Staten van Friesland gaven daartoe een subsidie van 3500 É. Op 19 april 1670 werd blijkens een gedenksteen in de zuidmuur de eerste steen van de kerk namens de grietman gelegd door Nicolaus Joannis Walewijck van der Mey, het zontje van de plaatselijke predikant.

Vorm en versiering van de nieuwe kerk werden zeer eenvoudig. Evenals in zo veel andere Friese dorpen die na de hervorming een andere kerk kregen werd ook in Vrouwenparochie weer een één-schepig, georiënteerd gebouw opgetrokken, zelfs met een koorsluiting, geheel naar oude Rooms-Katholieke traditie. De muren, onderbroken door rondbogige vensters, kregen als enige versiering enkele gedenksteden. De toreningang werd voorzien van een omlijsting van Ionische pilasters en een driehoekig fronton. In het eenvoudige torentje op de westgevel werd de klok van 1602 uit de oude kerk weer opgehangen. Het opschrift op de klok luidde:

'Gregorius van Hal goth mich int jar ons Heeren MCCCCCII. Gott is min bistant' en beneden: 'Heer, Macht vv Volck salich, Vrij, Segend v erfgenamen, Blij. Gerrit Lenerts en Cornelis Pietersz Leverij, Volmagten.'

## Interieur

Op 3 juni 1670 schonken de Staten van Friesland 500 £ 'tot het maken van een consistorie, predikstoel en glas in de kerk'. Het geschilderde glas ging verloren. Onder consistorie moet de consistoriestoel of kerkeraadzitplaats met doophek worden verstaan.

Het merendeel van het kerkmeubilair uit de bouwtijd is bewaard gebleven:

De preekstoel is een eenvoudig maar fraai stuk kistenmakerswerk. De eikenhouten panelen van de kuip zijn versierd met lijstwerk en ingelegd met ebbenhout.. In een cartouche in het midden van het klankbord zijn de wapens Van Haren-Hemmema te vinden. Op de lezenaar ligt een statenbijbel met zilveren beslag. Het doophek bestaat uit panelen en een balustrade van gedraaide spijlen.

Mannen- en vrouwenbanken zijn in de oude opstelling bewaard gebleven evenals de bijbehorende lambrisering.

De herenbank tegenover de preekstoel heeft een overhuiving op drie gecanneleerde kolommen met Korintische kapitelen. Op de kuif met gezaagde zijstukken zijn de wapens van Willem van Haren en Elisabeth van Hemmema geschilderd.

De kerk wordt gedekt door een gebroken tongewelf, zoals men dat ook vindt te Stiens.

Aan dit gewelf hangen twee koperen twaalflichts kronen uit de 17<sup>de</sup> eeuw.

Uit de oude kerk afkomstig is een rouwbord voor Jr. Boudewijn van Loo, die stierf op 23 januari 1640.

Waarschijnlijk was hij een broer van de grietenijsecretaris Gerrit van Loo.

Boven de oostelijke deur der kerk is het volgende opschrift te vinden:

'Hier straft en zegent men: Hier wordt elk ziel genood,  
in deeze vierschaar moet All vrolyk zijn of beven,  
Hier is het Huys, waarin Wij leeren van de Dood,  
Als een herboren zaad, Te treden tot het Leeven.'

## Het orgel

Het orgel werd in 1843 gebouwd door L. van Dam en Zonen te Leeuwarden voor de som van f 3150,-. Voordien moest de gemeente van Vrouwenparochie zich tevreden stellen met een voorzanger. Op 31 januari 1844 vond de ingebruikneming plaats. Ds. Auwen preekte over Ps.150:4b. De bekende organist uit Leeuwarden R. Frank bespeelde het instrument voor de eerste maal.

In 1943 werd het orgel gerestaureerd door de Firma Valckx en Van Kouteren uit Rotterdam voor f 5178,95. De dispositie werd enigszins gewijzigd en bovendien werd in de hoofdwerkkas een vrij (pneumatisch) pedaal geplaatst. De huidige dispositie is als volgt:

### Hoofdwerk

Prestant 8'  
Bourdon 16'  
Holpijp 8'  
Violon 8'  
Octaaf 4'  
Cornet 4-5 sterk  
Octaaf 2'  
Mixtuur 3-4 sterk

### Bovenwerk

Prestant 4'  
Viola di Gamba 8'  
Fluit 8'  
Fluit amb. 4'  
Aeoline 8'  
Tremulant

### Pedaal

Subbas 16'  
Gedekt 8'

S. ten Hoeve  
1977

### Literatuur:

- H. Sannes, Geschiedenis van het Bildt, deel I, blz. 330-332, Franeker .1951 en deel IIIa, blz. 324, Franeker 1956.
- M. Seybel, Orgels in Friesland, blz. 101, Baarn 1969.